

WRITERS' BLOGS - PERSONAL ONLINE DIARIES

Emma-Mădălina LĂCRARU (NEAMȚU), Phd Student
University of Craiova

Abstract: Today's society puts communication on new parameters, emphasizing privacy and subjectivity, especially on the online environment. Personal diaries are developing on Internet and blogs are just one of their aspects, by encouraging confessions from the bloggers as well as from the readers. We consider writers' blogs an embodiment of these kinds of diaries, questioning the limits of what one may or may not post online. The aim of this article is to use that point of view to analyse some of the writers' blogs characteristics.

Keywords: privacy, public, blog, writer, communication

Societatea în care evoluează bloggerul suferă imperativul satisfacției imediate, al spargerii barierelor, al unui timp care se grăbește și se comprimă, punând în prim-plan clipa, imediatul, urgența și evenimentul. Lucrul asupra sinelui, organizarea și planificarea propriei vieți constituie noi provocări în domeniul formării personale.

În acest context, jurnalul personal a dobândit o importanță majoră pentru cunoașterea de sine și pentru formarea imaginii proprii, ca urmare a contactului cu ceilalți prin intermediul Internetului. De aceea, deși acesta nu este reputat pentru intimitatea oferită, publicarea jurnalelor în mediul virtual este foarte populară, bloggerii încurajându-și cititorii să posteze comentarii, astfel că jurnalul virtual capătă însușiri care ar fi imposibil de întâlnit pe hârtie, anume comunicativitatea și interactivitatea.

Prezența virtuală a jurnalelor personale reprezintă actul de însușire a unei părți dintr-un spațiu public (Hénaff, 2008). Internetul se transformă într-un loc cu statut ambiguu, în care se expune intimitatea cea mai profundă în fața unui public numeros și necunoscut. Spre deosebire de jurnal, pagina personală de pe rețele înglobează o serie de postări ce privesc pasiunile și subiectele de interes pentru autorii lor, scopul acestora fiind cel de a găsi ecou și aprobare în rândul internautilor.

Jurnalele intime ilustrează un mod de scriitură ce precede Internetul și care-și depășește creatorul, iar notațiile sunt dependente de cronologie, chiar dacă aceasta nu este neapărat regulată. Paginile personale cuprind însă interpretarea unei înclinații sau a unei activități, încadrate în limite ce țin de natura site-ului, care nu depind în mod necesar de cronologie.

Publicarea jurnalului pe Internet este un act controversat pentru diariști, fiindcă în felul acesta se pierde caracterul său intim, iar scrierea nu mai este un act îndeplinit pentru sine, ci un act de împărtășire. Prin ceea ce expune, Internetul, considerat adesea un spațiu al disimulării, poate să se constituie într-un loc privilegiat de căutare a autenticului. La sfârșitul anilor 1970, C. Lasch și apoi R. Sennet atrăgeau atenția asupra pericolului reprezentat de supraestimarea eului și a aparențelor pentru relațiile umane profunde, fiindcă elementul de spectacol și vizibilitatea deveneau factori fundamentali ai reușitei pe plan social. Această teorie pare să se confirme o dată cu transformarea

Internetului în axă de injoncțiune pentru vizibilitate și criteriu ontologic esențial pentru existența utilizatorului. Mediul virtual este centrat pe exprimarea elementelor intime ale acestuia, astfel că intimitatea devine publică, accesibilă unui mare număr de necunoscuți. Intimitatea și vizibilitatea sunt în mediul virtual două fețe ale aceleiași monede, construirea propriei închisori panoptice de către utilizatori.

Aceste considerente nu acordă însă importanța cuvenită nevoii omului de a se arăta pentru a considera că există și modului complex în care el jonglează între public și privat. Expunerea de sine în fața semenilor este, în sens larg, o validare de sine și precede nevoia de intimitate, derivând din faptul că la începutul copilăriei, omul se descoperă în privirea mamei. Nevoia de intimitate apare mai târziu, când copilul înțelege că experiențele umane sunt diferite și că există amuzament în disimulare. Tensiunea dintre cele două dorințe opuse și complementare - a se expune și a-și păstra intimitatea - se instalează mai târziu, în viața socială.

La articularea dintre intimitate și expunerea de sine se află extimitatea, definită (Tisseron, 2003, 2011) ca procesul prin care fragmente ale sinelui intim sunt expuse privirii altora pentru a fi validate, nefiind astfel același lucru cu exhibiționismul, fiindcă nu se rezumă la repetarea unui ritual, ci se referă la dorința de a se întâlni pe sine a utilizatorului prin intermediul celuilalt și la o asumare de riscuri din acest motiv. Dorința de extimitate nu se confundă nici cu conformismul, care presupune renunțarea la sine. Se diferențiază mai ales de căutarea aprobării sociale, una din cele două forțe motrice ale istoriei, cealaltă fiind iubirea de sine, ce derivă din instinctul de conservare. Extimitatea se referă la părți din sine păstrate până acum secrete și la recunoașterea originalității. Această dorință a omului participă la construirea în paralel a trei dimensiuni ale eului: integrativitatea, prin faptul că stima de sine se hrănește din surse interne și din relațiile cu ceilalți; coerența; adaptarea la normele sociale.

Intimitatea și extimitatea contribuie în egală măsură la clădirea stimei de sine, pentru că posibilitatea de a se proteja oricând dorește, retrăgându-se din vizorul celorlalți, îl determină pe utilizatorul de net să dezvăluie unele părți din sine. Acest proces este relaționat în sociologie cu diferența dintre eul public și eul intim (Baumeister, 1986) și cu importanța gestionării primului pentru construirea stimei de sine conform cu normele sociale și valorizabilă în împrejurări adecvate.

Exprimarea extimității pe Internet are mai multe caracteristici. Astfel, anonimatul facilitează abordarea unor subiecte care ar fi de neatins dacă autorul ar fi obligat să-și dezvăluie identitatea, prin urmare, există posibilitatea creării unor identități fictive și multiple. Caracteristicile tehnice ale mediului virtual oferă oportunități de exprimare atât celui care vrea să-și arate identitatea, cât și celui care dorește să o ascundă. În mod paradoxal, folosirea unui pseudonim de cel care nu vrea să declare cine este în realitate facilitează comunicarea autentică a problemelor personale și a intimităților.

Extimitatea nu ar avea rost în lipsa unui public capabil de înțelegere și de validare. Relațiile interpersonale subînțeleg existența unui proces de cunoaștere reciprocă ce se dezvoltă o dată cu împărtășirea graduală a intimităților. În același timp, pentru evitarea pericolului de manipulare sau de deriziune, extimitatea are în vedere un anume public, cu care se stabilesc legături empatică. Nimeni nu ar posta dacă nu ar ști că există cineva

capabil de a se pune în locul lui. Empatia are două dimensiuni: înțelegerea celuilalt și relația cu acesta, care coexistă în mediul virtual, fiindcă unul spune ceva despre sine dacă altul spune altceva.

Adresarea extimă virtuală către o multitudine de persoane capătă trăsături specifice. Prezența publicului influențează felul în care autorul apare în rețea, în sensul că acesta se conformează unor așteptări, fapt ce deschide calea unor excese. Intimitatea împărtășită cu un public larg are rolul de a menține unele legături sociale lejere cu oameni ce pot fi folositori la un moment dat, mai ales prin pagina de Facebook, nu în sensul acumulării de capital social, ci pentru promovarea propriei imagini. Reichelt (2007) vorbește astfel că pe Internet atenția acordată oamenilor cu care avem legături îi situează pe aceștia la un nivel de proximitate care nu este intim, dar nici rezervat necunoscuților.

Prezentarea de sine pe Internet poate aluneca ușor pe o pantă narcisistă, în funcție de tăria de caracter a autorului, dar acest fapt este împiedicat de asemenea și de limitele rețelei, care duc la reificarea subiectivității. În mod extrem, importanța acordată aparenței ar putea avea drept consecință dispariția interiorității pe care o ascunde.

Internetul permite în plus diferențierea între „intim” și „intimitate”, în sensul că aceasta din urmă acoperă o arie mai largă decât celălalt: chiar dacă împărtășim intimități cu alții, aceștia nu devin intimii noștri, poate și pentru că această noțiune include o dimensiune fizică imposibil de realizat în mediul online.

Intimitatea are două sensuri, prin conținut și prin intenție, pentru că, pe Internet, diariștii pot rămâne necunoscuți pentru un public de necunoscuți. Este astfel interesant de analizat raportul dintre diarist și cititor. Înainte de Internet, citirea unui jurnal era un act privilegiat de descifrare a subtilităților unui autor, pe când mediul virtual duce la pierderea acestui privilegiu, transformând accesul la jurnalul cuiva într-un fapt banal. Acolo unde unii ar putea observa un amestec de exhibiționism și de voyeurism, Philippe Lejeune (2006) vede dedublarea lumii noastre, proces în urma căruia „eu” devine „altul”. El mărturisește că preferă termenul de „jurnal personal”, la fel ca anglofonii, al căror „diary” subliniază caracterul zilnic, cronologic și nu pe cel intim al acestei practici. Este o comunicare căutată, pentru că diaristul nu poate să se dezvăluie apropiaților, de aceea se confesează necunoscuților.

Este foarte posibil ca diaristul și cititorul să nu se cunoască, de aceea relația lor este dificil de evaluat, dar o posibilitate în acest sens constă în aceea că autorul caută ecou și înțelegere în spatele anonimatului liniștitor oferit de ecran, care încurajează confesiunea fără teama de judecată (aceasta putând interveni în dialogul cu cei apropiați, care, pe de altă parte, s-ar putea simți jigniți sau răniți de mărturisirile făcute). Aici s-ar putea găsi un motiv al folosirii pseudonimului, ca măsură de protecție de sine, amestecată cu dorința de a-și face cunoscută persoana sau chiar de a fi publicat. Destăinuirea se face mai ușor către necunoscuți decât către apropiați, iar ecranul facilitează manifestarea reacțiilor prin postarea de comentarii la conținuturile afișate. Acest fapt ține de caracterul de corespondență al jurnalului, reflectat în blogurile personale, și mai puțin de cel de intimitate, ceea ce îl determină pe autor să caute să placă, să-și facă un stil și să

construiesc un personaj, postând totodată regulat pentru a nu-și pierde publicul, mai mult decât să se confeseze cu adevărat.

Pe Internet, caracterul anonim al postărilor și prezența pseudonimului nu împiedică dialogul dintre diarist și cititor, care este cât se poate de real. Autorul poate cunoaște părerile celorlalți legate de ceea ce scrie, reacțiile acestora pot fi contabilizate, dar se sustrage judecății lor, protejat fiind de ecranul calculatorului, iar în felul acesta se conciliază intimitatea diaristului cu caracterul public al ecranului.

Majoritatea diariștilor fac apel la publicul lor pentru sfaturi și reacții, fiindcă nevoia de interacțiune ilustrează nevoia de validare de către celălalt, iar măsura succesului pe care aceștia îl au în mediul online este dată de numărul de vizite pe care le primește pagina lor. Ținerea unui jurnal este un mod de viață pentru autor (Lejeune, 2006), astfel încât acesta capătă roluri multiple: construirea identității narrative, oprirea timpului, eliberare a eului, introspecție (Deseilligny, 2008), instrument de control și de susținere, metodă de organizare a gândurilor, plăcere de a scrie. La rândul său, blogul, care este în același timp mijloc de editare și de comunicare la îndemână, s-a impus ca un suport ideal al narațiunii personale.

Producerea în mediul online de scrieri cu caracter personal inițiază, prin dublul efect al poveștii și al publicității, uzanțe și practici sociale ce subliniază rolul conținutului publicat în conturarea unei identități virtuale proprii.

Dacă ceea ce este publicat online este destinat inițial exprimării de sine, într-un al doilea timp, are scopul de a găsi conținut asemănător la alți autori și public receptiv, pentru ca, în final, să-i determine pe aceștia să-i ofere validarea. Dialogul și recunoașterea presupun un spațiu discursiv comun, util în structurarea identității bloggerului diarist.

Bloggerii sunt seduși de o anumită libertate de exprimare, fiindcă dispun de un spațiu propriu în care să dea frâu liber creativității. Acest fapt prilejuiește punerea în scenă a unui eu regizat și apoi transformat printr-un proces de formare sau de regăsire de sine, în care ei au nevoie de aprobare și de încurajare și care favorizează intensificarea raportului cu sine, caracteristic modernității reflexive. Se trece astfel de la o biografie normală la una căutată, în care producerea identității virtuale devine aproape o datorie.

Blogurile personale ale scriitorilor se situează la jumătatea distanței dintre jurnalul personal - în accepțiunea dată de Lejeune (2000) - al acestora și jurnalul de creație, fiind o ilustrare a joncțiunii dintre intimitate și extimitate în mediul online. Autorii postează diferite texte aflate în lucru, fotografii, filmulețe și înregistrări, programează întâlniri cu confrății și cu publicul larg, țesând legături și inventând o nouă formă de corespondență, al cărei sens rămîne totuși cel de pe vremea lui Flaubert.

Miza se schimbă totuși, fiindcă se creează laboratoare de scriere, apărând noi perspective asupra actului literar, în completarea celor tradiționale, din universul cărții tipărite.

Pentru unii, blogul este asemănător biroului de lucru, în care își finisează viitoarele opere sau își încearcă mâna, chiar dacă nu pun mare preț pe reacțiile publicului, însă scopul final rămîne totuși acela de a stârni ecouri, în primul rând printre confrăți, cititori profesioniști, calitate strâns legată de cea de scriitor, apoi printre cititorii obișnuiți.

Pentru alții, blogul reprezintă și un mijloc de a-și pune în ordine bibliografia, agenda, articolele, adăugând acele elemente de viață personală ce contribuie la conturarea calității sale de autor de literatură.

Blogurile facilitează expunerea simultană a scriitorului și a omului din spatele acestuia (Bonnet, 2015). Astfel, se îmbină discursul despre latura cotidiană a vieții autorului cu discursul despre recunoașterea și validarea operei sale, în același timp cu „arheologia” acesteia: manuscrise, caiete preliminare, revizuirii și adăugiri așezate cronologic pentru a ilustra „straturile” scrierilor și geneza lor. Ecranul este un „trompe l’œil” pe care vizitatorul este invitat să-l interpreteze, dezvăluind adâncimile textelor și evoluția acestora. Tendința cititorului în acest caz este de a explica opera prin intermediul biografiei autorului, căutând să afle „ce a vrut să spună” scriitorul cu una sau alta dintre frazele sale. Explicându-și omul, autoexpus de altfel pe blog de bunăvoie, cititorul trăiește cu impresia că-și poate explica opera sa, într-un demers cu dublu sens.

Schimburile acestea au rolul de a menține vie legătura dintre cel care scrie și cel care citește. Scriitura online scoate la iveală autori și texte care poate altfel nu ar fi apărut niciunde sau care ar fi fost victimele unei critici literare care favorizează numai o anumită direcție. Blogurile dau măsura valorii pe care o au autorii lor, fiind apreciate cele bine construite, cu mult conținut, în care dialogul cu cititorul are loc în timp real, iar publicul este chestionat cu privire la copertă, la ilustrații sau la continuarea romanului, familiarizându-l cu autorul și cu munca acestuia.

Așadar, blogurile, fie că sunt strict literare, fie că prezintă un amalgam de trăiri, sunt mijlocul perfect prin care scriitorii își fac simțită prezența în lume, ajungând să fie recunoscuți și în universul tiparului. Dincolo de particularitățile care țin de preferințele, gusturile și personalitatea fiecărui autor, blogul are rolul de a crea o comunitate în jurul actului literar, în care scriitorul, urmat de cititor să (se) comunice și să (se) exprime. Subiectivitatea expusă, amestecul de public, intim și extim trasează pe de altă parte direcții noi de comunicare și reconfigurează felul în care vedem lumea și suntem văzuți în lume.

Bibliografie

- Baumeister, Roy, F., *Public Self and Private Self*, New York, Springer-Verlag, 1986
- Bonnet, Gilles, « L'autobiographie. Écritures numériques de soi » în *Poétique*, 2015, nr. 177, pp.131 - 143, «<https://www.cairn.info/revue-poetique-2015-1-page-131.htm>», distribuit pe 12 mai 2015, accesat pe 20.06.2021
- Deseilligny, Oriane, « Du journal intime au blog: quelles métamorphoses du texte? », în *Communication et langages*, nr. 155, 2008, p. 45-62, « http://www.persee.fr/doc/colan_0336-1500_2008_num_155_1_5374 », distribuit pe 4 Martie 2016, accesat pe 3 ianuarie 2021
- Hénaff, Nolwen, *Parole authentique versus parole instrumentalisée: le pouvoir communicationnel des blogs*, Université Rennes 2, 2008, « <https://tel.archives-ouvertes.fr/tel-00329927> », distribuit în septembrie 2008, accesat pe 25.02.2021
- Lasch, Christopher, *The Culture of Narcissism. American Life in an Age of Diminishing Expectations*, New York, Londra, W.W. Norton and Company, 1979
- Lejeune, Philippe, « *Cher écran...* » *Journal personnel, ordinateur, Internet*, Paris, Seuil, 2000
- Lejeune, Philippe, Bogaert, Catherine, *Le Journal intime. Histoire et anthologie*, Paris, Textuel, 2006

Reichelt, Leisa, « Ambient Intimacy », *Future of Web Apps Conference*, 2007, « <http://www.slideshare.net/leisa/ambient-intimacy-fowa-07> », distribuit în octombrie 2007, accesat pe 16 iunie 2021

Sennet, Richard, *Les Tyrannies de l'intimité*, Paris, Seuil, 1979

Tisseron, Serge, « Intimité et extimité », în *Communications*, 2011, nr. 88, p. 83-91, « <https://www.cairn.info/revue-communications-2011-1-page-83.htm> », distribuit pe 01 ianuarie 2012, accesat pe 18 iunie 2021

Tisseron, Serge, « Le désir d'extimité mis à nu », în *Le divan familial*, 2003, nr. 11, p. 53-62, « <https://www.cairn.info/revue-le-divan-familial-2003-2-page-53.htm> », distribuit pe 2 aprilie 2012, accesat pe 18 iunie 2021